

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดรูปแบบกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การวิจัยแบบเดลฟาย เพื่อประมวลความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น 3 รอบ และนำความคิดเห็นในรอบที่ 3 มาเป็นข้อสรุปผลการวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นมติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้

การคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการที่สำคัญของการวิจัยแบบเดลฟาย ได้แก่การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการวิจัยได้เป็นอย่างดี ผู้เชี่ยวชาญนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์และมีความสนใจในเรื่องที่ทำการวิจัยด้วย ซึ่งการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย เป็นวิธีการที่นำมาใช้แทนการประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพราะในทางปฏิบัติเป็นความลำบากอย่างยิ่งที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญมาประชุมพร้อมกัน ดังนั้นจึงมีผู้คิดค้นวิธีการวิจัยแบบเดลฟายมาใช้แทน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สนใจ แล้วนำความคิดเห็นเหล่านั้น ไปวิเคราะห์เพื่อสรุปมติของผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น และจากการศึกษาวิจัยของ โทมัส ที แมคมิลแลน (Thomas T. Macmillan) พบว่าถ้าผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการวิจัย มีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป จะทำให้อัตราความคลาดเคลื่อนลดลง (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2541, หน้า 63)

2. การเลือกผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญมีเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติ ดังนี้ คือ

- 2.1 เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนการจัดการศึกษาด้านเด็กปฐมวัยของชาติ
- 2.2 เป็นผู้ดำเนินการ กำหนดหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย
- 2.3 เป็นนักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย
- 2.4 เป็นกุมารแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยและประสบความสำเร็จในวิชาชีพ

2.5 เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงกับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น คัดเลือกประชากร ซึ่งได้แก่ผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงที่มีความเหมาะสมกับเรื่องที่ทำกรวิจัยจำนวน 18 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จากนั้น ผู้วิจัยนำรายชื่อและประวัติของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ได้พิจารณาคัดเลือกไว้เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณากลับนกรองให้ได้ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับเรื่องที่จะทำการวิจัยอย่างแท้จริง ดังรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. ศาสตราจารย์สมน อมรวิวัฒน์	ราชบัณฑิตยสถาน
และศาสตราจารย์กิตติคุณ
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล	ศาสตราจารย์กิตติคุณ
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นายเจริญ ภักดีวานิช	รองเลขาธิการสำนักเขตพื้นที่การศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
4. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	สมาชิกวุฒิสภาและเลขาธิการ
มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
5. อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์	ข้าราชการบำนาญ
อดีตผู้อำนวยการ
โรงเรียนอนุบาลสามเสน
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญสวัสดิ์	ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมวงศ์ วัฒนสุนทร	รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
วิทยาเขตชลบุรี
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ	หัวหน้าฝ่ายปฐมวัย
โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
10. ดร.วรรณาท รักสกุลไทย	ผู้เชี่ยวชาญการศึกษาปฐมวัย
ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา
11. ดร.มณฑิยา ชมดอกไม้	อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
12. อาจารย์รพีพรรณ เอกสุภาพรรณ	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3
กรุงเทพมหานคร
13. อาจารย์งามนิจ จันท	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี
14. พระพิศาลธรรมวาที (พระพยอม กัลยาโณ)	เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว
จังหวัดนนทบุรี
15. ดร.แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด	ประธานมูลนิธิเสถียรธรรมสถาน
กรุงเทพมหานคร
16. แพทย์หญิงนงลักษณ์ บุนนาค	ข้าราชการบำนาญ กุมารแพทย์
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
17. อาจารย์อรุณี เกิดศิริ	หัวหน้าแผนกอนุบาล
โรงเรียนอนุบาลชลบุรี
18. อาจารย์จักษณา ยินดีสุข	ผู้จัดการโรงเรียนอนุบาล
บ้านต้นกล้าและสถานรับเลี้ยงเด็ก
ลิตเติลโฮมเนอสเซอรี่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิด แบบสอบถามมาตราส่วนประกอบค่า 5 ระดับ โดยตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง การสร้างแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดรอบแรก ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไป

1. กำหนดประเด็นที่ต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยการสร้างแบบสอบถามปลายเปิด ให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัย
2. นำคำถามที่ยกกว้างขึ้นมาปรึกษาขอความเห็นชอบคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ จนได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ
4. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิด ที่มีข้อความเหมือนกันสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเก็บข้อมูลในรอบแรก ลักษณะของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรกนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมุ่งศึกษาตามขอบเขตด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยเกิดค่านิยมความรักชาติควรมีกิจกรรมใดบ้าง แล้วนำคำตอบที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามในรอบต่อไป

ขั้นที่สอง การสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกเป็นข้อกระทง คัดเลือกข้อมูลที่ต้องการ มาเป็นกรอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการให้มีกิจกรรมนั้นอย่างชัดเจน โดยรวบรวมเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกัน และพยายามคงความหมายตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามในรอบที่ 1 ไว้ จากนั้นจัดทำเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยให้น้ำหนักประมาณค่า ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากนั้นนำแบบสอบถามในรอบที่ 2 นี้ ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 18 คน ตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ อีกครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นในเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัย ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านว่า มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับใด

ขั้นที่สาม วิเคราะห์คำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ได้ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม รวมทั้งตำแหน่งค่าที่ผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ ตอบไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 การตอบรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญจะได้ทราบความเห็นของกลุ่มแต่ละข้อคำถามด้วย ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องพิจารณาและทบทวนคำตอบอีกครั้ง ซึ่งคำตอบอาจเปลี่ยนแปลงใหม่หรือยืนยันคำตอบเดิม พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบสำหรับคำตอบที่มีได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ถ้าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก กระบวนการวิจัยจะยุติ โดยนำแบบสอบถามในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์และแปลผลเพื่อสรุปผลการวิจัย นำมาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมปลูกฝังค่านิยมความรักชาติสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งในการวิจัยนี้ยุติการเก็บข้อมูลในรอบที่ 3

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม
2. พบผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอสัมภาษณ์โดยแจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการวิจัย เรียนผู้เชี่ยวชาญให้เห็นความสำคัญของการให้ข้อมูลที่มีต่องานวิจัย และการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 2 และ 3 ในกรณีผู้เชี่ยวชาญไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้บางคน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบที่ 1 แทน
3. นำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 2 โดยพยายามคงรูปภาษาสำนวนเดิมจำแนกเป็นข้อกระทงความ รวบรวมเนื้อหาความที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกัน ได้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นจึงส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเป็นรอบที่ 2 ทางไปรษณีย์พร้อมทั้งสอดซองติดดวงตราไปรษณียากร จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย โดยขอความร่วมมือให้ส่งกลับคืนภายในเวลาที่กำหนด
4. นำคำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าสถิติคือ ค่ามัธยฐานฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เป็นรายชื่อ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 3 ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อตอบอีกรอบหนึ่ง
5. นำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อพิจารณาที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมาสรุปเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ในส่วนของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลนั้นมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกเป็นรายข้อ ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ การแปลความหมายของค่ามัธยฐานเป็นดังนี้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2532, หน้า 34)

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษามากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษามาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจกับข้อความนั้นว่าเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาหรือไม่

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นไม่ค่อยจะเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ตั้งเกณฑ์การยอมรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอพิจารณาจากค่ามัธยฐานที่คำนวณได้ที่มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นมีความสำคัญ แต่ถ้าค่ามัธยฐานของข้อความนั้นมีค่าน้อยกว่า 3.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่มีความสำคัญพอ

ในการพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ว่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน (Consensus) แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความนั้นมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน และการคัดเลือกข้อความที่จะมาเป็นข้อสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้นั้น จะต้องเป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความความคิดเห็นสอดคล้องกันเท่านั้น ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันจะถูกตัดทิ้งไป (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2530, หน้า 23-24)